

PLAN PRACY OŚRODKA „POGRANICZE – SZTUK, KULTUR, NARODÓW” w Sejnach NA 2015 ROK

Miejsce realizacji: Dom Pogranicza, Biała Synagoga, Spółdzielnia Jazzowa w Sejnach oraz Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie

Rok 2015 jest dla Pogranicza rokiem jubileuszowym. 25 lat temu inicjatywa działań integracyjnych, kulturowych i edukacyjnych związanych z problematyką sąsiedztwa narodów, religii, kultur przekształciła się w instytucję. Tegoroczny program dedykowany będzie wyrażeniu tego, co w filozofii i praktyce Pogranicza najważniejsze. Dlatego sejneńskie Pogranicze inicjuje w bieżącym roku program:

I. NIEWIDZIALNY MOST. Opowieści o współlistnieniu

Program „Opowieści o współlistnieniu” rozwija najważniejsze doświadczenia Pogranicza i szuka nowej, bardziej pojemnej formy dzieła artystyczno-edukacyjnego, opartego na sztuce dialogu i międzyludzkiego współlistnienia. Realizuje w pełni wypracowany przez „Pogranicze” koncept kultury głębokiej – działanie zanurzone głęboko w środowisku społecznym i naturalnym, nastawione na proces i długie trwanie, prowadzące do zmiany społecznej i rozwoju, łączące sztukę i wiedzę, ekologię z empatią wobec Innego, zaangażowanie mieszkańców z wysokim poziomem artystycznym, tradycję z nowoczesnością.

Cykl „Opowieści o współlistnieniu” został zainaugurowany programem „Medea: Obca – Inna – Swoja” realizowanym przez „Pogranicze” w latach 2013-2014. W jego ramach powstały m.in. pracownie artystyczno-edukacyjne „Krasnogrudzka Kolchida”, Sympozjon Sztuki i Wiedzy „Medea-Pont”, spektakl „Trzy kobiety. Metamorfozy mitu Medei u Owidiusza i Picassa”, sympozjon „Miłosz – tkanka łączna”, program muzyczny „Argonauci Muzyki Miejsca”. W przygotowaniu są wystawy, książki, płyty CD i DVD oraz filmy będące owocem albo powstające z inspiracji tego programu.

Kolejnym ogniwem cyklu „Opowieści o współlistnieniu” jest program „Niewidzialny Most”, przygotowywany przez „Pogranicze” do realizacji w 2015 roku. Program ten będzie miał szczególne znaczenie: **powstanie w 25-lecie istnienia „Pogranicza”**, będzie starał się wyrazić to, co najważniejsze w filozofii i praktyce „Pogranicza”, a także odnieść się do jednego z najistotniejszych wyzwań współczesnego świata – sztuki budowania mostów w otwartych, zróżnicowanych i zdeintegrowanych społeczeństwach wielokulturowych miast i regionów.

DZIAŁANIA

Program „Niewidzialny Most” realizowany będzie na przestrzeni całego 2015 roku i obejmować będzie konstelację pracowni artystyczno-edukacyjnych, Akademię Mostu, Wioskę Budowniczych Mostów oraz instalację „Niewidzialny Most”.

Pracownie „Niewidzialnego mostu” to konstelacja warsztatów artystycznych i edukacyjnych, których zadaniem będzie wypracowanie tworzywa, z którego zbudowany zostanie most-instalacja, a także opowieść mu towarzysząca. Istotą samego procesu budowania mostu jest to, że powstaje on z materii lokalnej, z pamięci miejsca i twórczej inwencji jego mieszkańców. Uczestnikami tych warsztatów będą mieszkańcy Sejn oraz piętnastu wiosek wokół Krasnogrudy, wśród których są Polacy, Litwini i Rosjanie-starobrzędowcy. Działać będą następujące pracownie: **Mostu, Słowa i Opowieści, Głębokiej Pieśni**,

Muzyki Miejsca, Misteriów Dzieciństwa, Sztuki-Maski, Przyrody, Tkania, Obrazu i Nowoczesnych Mediów, Złotego Runa oraz **Biblioteka Mostu i Spiżarnia**. Pracownie prowadzone będą przez animatorów z zespołu Pogranicza, którzy zapraszać będą również wybitnych artystów, animatorów kultury i pedagogów z wieloletnim doświadczeniem pracy artystycznej w środowiskach wielokulturowych.

Akademia Mostu to 3-dniowe **konwersatoria z Neimarem** (mistrz budowania mostów), który prezentuje książki, filmy, teksty, własne projekty i inne praktyki wokół których toczy się debata. Uczestnicy AM to 25-osobowa grupa z polsko-litewskiego pogranicza, a także zaproszeni z innych regionów studenci, nauczyciele i liderzy działań międzykulturowych. Mistrzowie AM to m.in. Olga Tokarczuk (pisarka), Roberto Calasso (pisarz, filozof), Yaarah Bar-on (profesor historii, rektor Oranim Academic Collage of Education w Izraelu) i Said Abu Shakra (dyrektor galerii I centrum sztuki w palestyńskim Umm el-Fahem), Gwen Burnyeat (liderka ruchu Peace Brigades International, zaangażowana w budowanie słynnej tzw. „Wspólnoty Pokoju” w Uruba w Kolumbii), Jessica A. Kaahwa (profesor historii teatru afrykańskiego na Makerere University w Ugandzie; prowadzi własny teatr i szereg akcji „theater for conflict resolution”, zwłaszcza na pograniczu z Ruandą).

Wioska Budowniczych Mostów powstanie w Krasnogrudzie i działać będzie przez cały miesiąc sierpień 2015. Program realizowany będzie w Międzynarodowym Centrum Dialogu, w przestrzeniach parku krasnogrudzkiego oraz w specjalnie w tym celu postawionych namiotach-jurtach. Uczestniczyć w niej będzie blisko 150 osób, w tym liderzy działań międzykulturowych z różnych pogranicz świata: Afryki, obu Ameryk, Azji i Europy. Na program WBM składać się będą warsztaty, prezentacje praktyk, działania artystyczne, wykłady i debaty. Powstanie na ten czas specjalna stacja radiowo-telewizyjna transmitująca codzienny program online w językach polskim i angielskim. Równoległe do wszystkich tych działań, uczestnicy WBM zaangażowani będą w budowanie „Niewidzialnego Mostu”.

Niewidzialny Most to rzeźba-instalacja artystyczna, wokół której powstawać będzie opowieść o Neimarze i sztuce budowania mostów we współczesnym świecie. Jego budowa zaplanowana zostanie tak, aby biorący udział w WBM współtworzyli niektóre elementy mostu. Most zostanie zbudowany w przestrzeni otwartej parku krasnogrudzkiego jako unikalna instalacja artystyczna, spełniająca funkcję estetyczno-symboliczną, a także użyteczną dla różnych działań w ramach programu. Jego konstrukcja zostanie oparta na dwóch wieżach, symbolizujących sztukę i wiedzę, a także odrębne tożsamości, kultury czy jednostki. Most będzie miał formę otwartą, wypełnioną bogatym systemem znaków i symboli, które trzeba będzie umieć odczytać, aby odkryć tajemnicę mostu i dzięki temu mieć „kod dostępu” umożliwiający przejście na drugą stronę. Konstrukcja mostu będzie umożliwiała jego przystosowanie jako przestrzeni spotkań, dialogów i debat. Most będzie obiektem służącym warsztatom dla „budowniczych mostów” i programom edukacyjnym. Będzie mógł pełnić funkcję galerii – przestrzeni dla wystaw i pokazów multimedialnych. Wreszcie most będzie bardzo ważną częścią scenografii i miejsca akcji spektaklu teatralnego. Most będzie symbolicznie łączył brzeg Krasnogrudy – konkretnej społeczności lokalnej, z mandatu której i z udziałem której będzie budowany, z brzegiem Innego – partnerskiej wspólnoty, z którą podejmowana jest współpraca, ze światem, nowoczesnością, trudną pamięcią, z mniejszościami i wykluczonymi, z środowiskiem naturalnym etc.

II. PROGRAM PROWINCJA PEDAGOGICZNA

SZKOŁA POGRANICZA – to mający już kilkunastoletnią tradycję międzynarodowy program kształcący liderów działań integracyjnych w społecznościach wielokulturowych. Program dedykowany jest działaczom społecznym, animatorom kultury, dziennikarzom, nauczycielom wszystkich szczebli a także przedstawicielom samorządów lokalnych. Terenem objętym programem w 2015 roku będą wybrane kraje Partnerstwa Wschodniego: Białoruś, Ukraina, Mołdawia, Gruzja i Polska. Celem programu jest kształcenie nowych kompetencji w kulturze, m.in. w dziedzinach zarządzania, animacji kultury, nowych mediów i dialogu międzykulturowego. Podczas szkoły letniej w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie, uczestnicy zdobywają zarówno wiedzę teoretyczną jak i praktyczne umiejętności. Integralnym elementem projektu będą warsztaty lokalne w krajach partnerskich.

• **Projekt Otwarte Laboratoria Praktyk Pogranicza.** Otwarte Laboratoria Praktyk Pogranicza to cykl dziesięciodniowych prezentacji i otwartych warsztatów promujących działalność pracowni artystyczno-edukacyjnych Fundacji Pogranicze w trzech państwach Partnerstwa Wschodniego Białorusi, Gruzji i Ukrainie. Prezentacje spektakli teatralnych, pokazy filmów, debaty i koncerty muzyczne otwarte będą dla szerokiej publiczności, a specjalny program warsztatów przygotowany zostanie dla młodzieży, nauczycieli i animatorów kultury. Celem programu jest upowszechnianie działalności artystycznej i warsztatu praktyk międzykulturowych wypracowanych przez Fundację Pogranicze oraz nawiązanie długofalowej współpracy z instytucjami i środowiskami działającymi w tych krajach. Podsumowaniem projektu będzie finałowy warsztat w siedzibie Fundacji, w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie, w którym wezmą udział instytucje partnerskie z tych krajów. Podczas finałowego warsztatu wypracowane zostaną projekty wspólnych działań artystycznych i społecznych.

Głównym celem projektu jest dzielenie się doświadczeniem, wpływającym zarówno z konkretnych działań Fundacji jak i, w szerszej perspektywie, z historii polskiej transformacji w obszarze kultury i jej udziału w przemianach społecznych. Zależy nam na umacnianiu rozwijanej od kilku lat współpracy z dotychczasowymi partnerami z Białorusi, Ukrainy i Gruzji, jak i na dotarciu do nowych środowisk twórczych, działaczy społecznych i animatorów kultury zainteresowanych długofalową współpracą z Fundacją Pogranicze i zawiązaniem wielostronnych inicjatyw we współdziałaniu z polskim środowiskiem kulturalnym. W 2015 r. planowane są spotkania wstępne z partnerami z poszczególnych krajów mające na celu przygotowanie organizacji i promocji projektu oraz działania dostosowujące materiały warsztatowe do lokalnych warunków (m.in. tłumaczenia). W 2016 r. w każdym z trzech krajów odbędzie się jedno dziesięciodniowe Otwarte Laboratorium Praktyk Pogranicza (z podziałem na różne miejsca, m.in. Mińsk, Brześć, Tbilisi, Batumi, Lwów i Czerniowce). Cykl Otwartych Laboratoriów Praktyk Pogranicza zwieńczy finałowe spotkanie w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie w sierpniu 2016 roku.

• **Rozwój współpracy z partnerami z Ukrainy.** Jednym z rezultatów dotychczasowych działań w ramach programu Szkoła Pogranicza jest nawiązanie długofalowego partnerstwa ze środowiskami kulturalnymi Lwowa. W tym roku planowane są wspólne projektu edukacyjno-artystyczne, które zainicjuje wizyta studyjna partnerów z Ukrainy. W dniach 26 lutego - 2 marca do Międzynarodowego Centrum Dialogu w Krasnogrudzie przyjadą przedstawiciele organizacji partnerskich ze Lwowa - Centrum historii miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej i Domu Kultury Збоїниця („dzielnicowe” laboratorium oświatowo-artystyczne) oraz współpracujący z nimi artyści, nauczyciele i animatorzy. Ta trzydniowa wizyta studyjna ma na celu wymianę doświadczeń oraz wypracowanie wspólnych projektów i działań edukacyjno-artystycznych, które zamierzamy realizować już w tym roku.

AKADEMIA POGRANICZA – program ma na celu dzielenie się 25 - letnim doświadczeniem Pogranicza w środowiskach wielokulturowych, w regionach pogranicznych na całym świecie. Cykl prezentacji, spotkań, podróży, a także warsztatów zarządzania, animacji kultury, nowych mediów i dialogu międzykulturowego. Prezentacje projektów realizowanych w Pograniczu uwzględniać będzie potrzeby miejsc. Planowane są prezentacje: w Norwegii, Oslo i Notodden, we współpracy z Norweskimi Partnerami (Norweski Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym oraz Urząd Miasta w Notodden).

PROGRAM DIALOGU POLSKO-LITEWSKIEGO i powołanych z inicjatywy Pogranicza projektów (kontynuacja działań rozpoczętych w 2011 roku):

- **Sąsiedzkie Forum Dialogu** – kolejne spotkania (pierwsze – wiosną 2014 roku) organizowane wspólnie przez Konsulat Republiki Litwy w Sejnach oraz Pogranicze. Spotkanie poświęcone będzie tematowi „Litwa – Polska – Europa”. W Sąsiedzkim Forum Kultury udział wezmą humaniści, pisarze i liderzy społeczni z Litwy i Polski. Forum szukać będzie odpowiedzi na takie tematy jak: Jakie jest i jakie będzie miejsce współczesnej Litwy i Polski w Europie? Jak współcześnie powinniśmy odczytywać lekcję wspólnej historii? Jak nasze wspólne dziedzictwo może pomóc nam w tworzeniu dobrego i długotrwałego sąsiedztwa? Jak wspólnie powinniśmy realizować europejską politykę sąsiedztwa, zwłaszcza w odniesieniu do Partnerstwa Wschodniego? Jaka jest rola kultury w tym procesie?

- **Forum Dialogu Polsko-Litewskiego** – wspieranie wszelkich działań Rządów Obu Państw zmierzające do budowania dobrych relacji, także tych które dotyczyć będą problemów Litwinów zamieszkujących w Polsce oraz ludności polskiej na terenie Republiki Litewskiej).

- **Debata – Stosunki polsko-litewskie:** – dalsze redagowanie w Internecie portalu na temat stosunków polsko-litewskich pod adresem:

http://pogranicze.sejny.pl/stosunki_polsko_litewskie_debata,1067.html , gdzie od 2011 roku, na bieżąco i systematycznie zamieszczane są głosy osób publicznych, głosy z prasy i opinie w Internecie.

- Współtworzenie programów **Instytutu Wielkiego Księstwa Litewskiego**, (powołane wspólnie z Uniwersytetem Witolda Wielkiego w Kownie), których celem jest badanie, pielęgnowanie oraz propagowanie spuścizny historycznej i kulturalnej Wielkiego Księstwa Litewskiego.

III. PROGRAM MIŁOSZ

PAMIĘTANIE MIŁOSZA Spotkanie w jedenastą rocznicę śmierci Poety, Krasnogruda – Sejny, 13–14 sierpnia 2015 r. Tradycyjnie już w połowie sierpnia odbędzie się spotkanie w rocznicę śmierci Czesława Miłosza, na którym dzieliliśmy się poezją, sztuką, refleksją i wspomnieniem. Zorganizowany zostanie kolejny sympozjon z cyklu „W kręgu Miłosza”. Gośćmi spotkania będą pisarze, poeci, Miłoszodolcy oraz wielbicieli twórczości Poety.

IV. PROGRAM LATO W POGRANICZU – Cykl prezentacji, koncertów, spektakli teatralnych prezentujący dorobek pracowni artystycznych Pogranicza, (trwający od końca czerwca do ostatniego dnia sierpnia) w czterech przestrzeniach – w Białej Synagodze, Spółdzielni Jazzowej i Domu Pogranicza w Sejnach oraz w Międzynarodowym Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Koncerty Orkiestry Klezmerskiej Teatru Sejneńskiego, prezentacje spektaklu pt:”Kroniki sejneńskie”, cykl koncertów w ramach Spółdzielni Jazzowej, program „Camera Pro Classica”, prezentacje filmowe z cyklu „Filmowa Kolekcja Bajek Pogranicza”, prezentacje zapisu filmowego „Doliny Issy”, Sejneńskie Spotkania z Nauką, wystawy.

Program Lata w 2015 roku ściśle związany będzie z programem „Opowieść o współistnieniu. Niewidzialny most”.

V. PROGRAM STAŻOWY – Uczestnikami programu są zarówno grupy zorganizowane, jak i osoby indywidualne. Kontynuacja współpracy z m.in. Uniwersytetami z Warszawy, Białegostoku, Krakowa, a także z ośrodkami akademickimi z zagranicy (m.in. z Uniwersytetu Kowieńskiego i Wileńskiego), oraz ze szkołami średnimi i gimnazjalnymi z Polski.

VI. PROGRAM AKADEMIA NAUCZYCIELI – Kilkunastoletni program realizowany wspólnie z nauczycielami z regionu, prezentujący nowoczesne formy edukacyjne do pracy z młodym pokoleniem nad regionem, sąsiedztwem, tradycją, wielokulturowością.

VII. MERIDIANOWE KRĘGI – program wydawniczy. Program wydawniczy, w którym dominuje problematyka dziedzictwa kulturowego, tożsamości Europy Środkowowschodniej, pogranicza, pamięci. Autorzy wydawanych książek to wybitni pisarze Europy Środkowowschodniej z różnych jej regionów, których postawy i twórczość mają wpływ na kształt działań Pogranicza. Program jest kolejnym elementem budowania dobrych relacji sąsiedzkich poprzez popularyzację i prezentację zarówno historycznego, kulturowego dziedzictwa jak i współczesności. W 2015 roku planowane jest wydanie 8 pozycji książkowych.

- „Podręcznik dialogu” w języku rosyjskim, współwydanie Dom Polski Wschodniej,
- Jaan Kapliński „Ojcu”, seria Meridian, pisarz estoński,
- Marina Trumić „Pantofle dla Mona Lizy”, seria Inicjał, poetka z Sarajewa,
- Samko Tale „Książka o cmentarzu”, seria Meridian, pisarz słowacki,
- Italo Svevo „Opowiadania”, seria Meridian, pisarz włoski,
- Catalin Dorian Florescu „Jacob postanawia kochać”, seria Meridian, pisarz rumuński piszący po niemiecku,
- Ales Rozanau „Poezje”, seria Inicjał, poeta białoruski,
- Nijolė Miliauskaitė „Zakazany pokój”, seria Inicjał, poetka litewska.

VIII. PROGRAMY PRACOWNI MERYTORYCZNYCH

I. PRACOWNIA PROGRAMÓW MŁODZIEŻOWYCH I DZIECIĘCYCH:

PRACOWNIA MUZYCZNA

- W 2015 roku kontynuacje będą miały następujące programy: **Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego** – program wielopokoleniowy odwołujący się do tradycyjnej muzyki Żydów środkowoeuropejskich, rekrutacja nowych uczestników programu. Edukacja muzyczna pod opieką wybitnych nauczycieli i muzyków obliczona na kilka lat. **Muzyka Miejsca** skupia ciekawych muzyki młodych ludzi, którzy poszukują nowych środków wyrazu. Tworzenie nowoczesnej, awangardowej muzyki sejneńskiej opiera się na tradycjach wielokulturowych miejsca: polskich, litewskich, cygańskich, żydowskich i rosyjskich.
- **Sejneńska Spółdzielnia Jazzowa** – klub muzyczny, w którym spotykają się wszyscy młodzi ludzie biorący udział w pracy edukacyjnej Pogranicza. Koncertują tam znakomici muzycy, którzy przede wszystkim prowadzą warsztaty i przygotowują aranżacje swojej muzyki na instrumenty Orkiestry Sejneńskiej.
- **Mała Akademia Jazzu.** Cykl codziennych zajęć prowadzonych przez znakomitego pedagoga i muzyka jazzowego Mariana Szaryńskiego. Charakter lekcji uzależniony jest od wieku adeptów i stopnia zaawansowania. Najmłodszy, którzy na początku roku rozpoczęli swoją przygodę muzyczną, zaczynają od podstaw teorii muzyki i zostaje im przydzielony

instrument. Starsi praktykują nowoorleański jazz tradycyjny w zespole Marycha River Brass Band.. Ważnym elementem edukacji są spotkania, warsztaty i wspólne muzykowanie młodych adeptów z uznanymi muzykami w ramach koncertów Sejneńskiej Spółdzielni Jazzowej.

PRACOWNIA KRONIK SEJNEŃSKICH – to mający już ponad 15 lat projekt, poświęcony wielokulturowości regionu i pracy z młodym pokoleniem nad pamięcią i dziedzictwem i tożsamością. Pracownia inauguruje nowe projekty z dziećmi i młodzieżą dotyczące spotkania z wielokulturowymi tradycjami Sejneńszczyzny. W 2015 roku nowe pokolenie Kronik Sejneńskich zaprezentuje 4 wersję spektaklu pod tym samym tytułem, oraz współtworzyć będzie program dotyczący dzieciństwa Dziadków, Rodziców i Dzieci.

PRACOWNIA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ – realizuje program dotyczący wielokulturowego dziedzictwa regionu, Suwalszczyzny i Podlasia. W warsztatach, mających charakter wykładów, projekcji filmowych oraz warsztatów plastycznych, muzycznych i teatralnych biorą udział dzieci i młodzież z całego województwa. W 2015 roku kontynuowany będzie program dla szkół Sejn oraz specjalny program dla przedszkoli przedstawiający w baśniowy i zabawowy sposób sąsiedzkie tradycje regionu.

PRACOWNIA ANIMACJI FILMOWEJ – Projekty edukacyjne związane z tematyką animacji oraz spotkania prezentujące projekt „Kolekcja Filmowa Opowieści Pogranicza” (32 filmy opowiadające o tradycjach sąsiedzkich regionu), spotkania i warsztaty z twórcami animacji. Kontynuowana będzie praca nad filmem animowanym pt: „Gucio zaczarowany” (scenariusz filmu na podstawie ulubionej książki dzieciństwa Cz. Miłosz, autorstwa Zofii Urbanowskiej pt: ”Gucio zaczarowany”). Rozpoczęty zostanie nowy program animacji filmowej poświęcony dzieciństwu (kołysankom, wyliczankom, zabawom i zabawkom).

II. PRACOWNIA CENTRUM DOKUMENTACJI KULTUR POGRANICZA – praca skupiona wokół pozyskiwania, opracowywania i udostępniania gromadzonych zbiorów bibliotecznych, projekty digitalizacji zbiorów – „Kolekcja Czesława Miłosza” i „Kolekcja Tomasa Venclovy”, „Kolekcja dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej”.

III. PRACOWNIA PROGRAMU WYSTAWIENNICZEGO – prezentacje wystaw w kilku przestrzeniach: w galerii głównej w Białej Synagodze, w Spółdzielni Jazzowej, galerii górnej Domu Pogranicza a także we dworze w Krasnogrudzie i przylegającym budynku tzw.: „Ptasznikach”. Są to wystawy zarówno stałe – jak np. mająca już 15 lat wystawa pt. „Nasze stare, dobre Sejny”, jak i tymczasowe (z zewnątrz). Wystawom towarzyszy specjalny program edukacyjny dedykowany szkołom wtajemniczenia w sztukę z udziałem artystów. Planowanych jest 10 wystaw.

IV. PRACOWNIA PROGRAMU ALMANACH SEJNEŃSKI. „Almanach Sejneński” jest publikacją tworzoną przez miłośników Sejneńszczyzny – pisarzy, poetów, historyków polskich i litewskich zamieszkałych w regionie, poświęconą wielokulturowemu dziedzictwu a przede wszystkim tradycjom bogatego sąsiedztwa. Pierwszy tom ukazał się w 2003 roku. W 2015 rozpoczną się prace nad kolejnym – ósmym numerem „Almanachu sejneńskiego”.

V. PRACOWNIA DOKUMENTACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ – działania z zakresu bieżącej dokumentacji pracy Ośrodka (opracowywanie, montaż, udostępnianie dokumentacji).

VI. PRACOWNIA PROMOCJI I ORGANIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ. Dział ma za zadanie obsługę i rozwój kontaktów z mediami, przygotowywanie materiałów prasowych, pozyskiwanie patronów medialnych, obsługę medialno-informacyjną imprez organizowanych przez Ośrodek. W ramach współpracy z mediami, kontynuowana będzie kampania informacyjno-promocyjna programów Pogranicza w wielu rozgłośniach radiowych, gazetach codziennych, tygodnikach.

VII. MIĘDZYKRAJOWE CENTRUM DIALOGU (MCD) I PROGRAMY EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ. W 2011 roku Pogranicze pozyskało nową przestrzeń do działalności – Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie (budynek dworu z nowoczesną wystawą poświęconą Czesławowi Miłoszowi z kameralnymi piwnicami służącymi spotkaniom literackim, tzw. „Ptaszniki” – nowoczesna pracownia sztuki i ceramiki, sala wystawowa, pracownia muzyczna, Oficyna – pomieszczenia biurowe, oraz małe sale do zajęć). Wśród działań merytorycznych planowanych w roku 2015 dominować będą trzy ścieżki. Po pierwsze codzienna, systematyczna praca edukacyjna, artystyczna i działania integrujące społeczność regionu („Spotkania Sąsiedzkie”, „Zaduszki Krasnogrudzkie”, spotkania świąteczne zgodnie z kalendarzem przyrodniczym oraz liturgicznym). Po drugie kontynuacja rozpoczętego w 2014 roku programu, (realizowany na bazie Pracowni) obliczonego na kilka lat, pt „Medea: Obca – Inna – Swoja” (opis poniżej). Po trzecie – program poświęcony życiu i twórczości Czesława Miłosza (zajęcia edukacyjne i programy wokół postaci Miłosza dedykowane szkołom i uczelniom, program letni dedykowany odwiedzającym licznie Krasnogrudę turystom, „Pamiętanie Miłosza” – program w rocznicę śmierci Poety).

PRACOWNIE EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ. W programach Pracowni Edukacji Artystycznej udział biorą mieszkańcy sąsiadujących z Krasnogrudą wiosek – przede wszystkim dzieci i młodzież. Na bazie przygotowanego i nowoczesnie wyposażonego kompleksu pracowni kontynuowany będzie, rozpoczęty w 2014 roku całoroczny program pt: „Most – opowieść o współistnieniu”, który jest jednym z elementów projektu „Medea: Obca – Inna – Swoja”. Program realizować będą Pracownie mające autorski charakter.

- **Pracownia Słowa i Opowieści** – poświęcona będzie dwóm wielkim archetypom-symbolom naszej kultury obecnym od początku w pracy Pogranicza, pojęciom: Most oraz Obcy/a – Inny/a. Pracownia prowadzona będzie przez Krzysztofa Czyżewskiego i będzie miała charakter warsztatów, seminariów i wykładów.

- **Pracownia Obrazu i Nowoczesnych Mediów** zaprosi zainteresowanych współczesną technologią wizualną do tworzenia pod okiem artystów prac z pogranicza video-artu, wizualizacji oraz dokumentu, tak fotograficznego jak i wideo, które w nowoczesny sposób odnosić się będą do miejsca, problematyki inności, mostu, granicy, spotkania, wykluczenia itp.

- **Pracownia Ziemi** skupiać się będzie wokół tematów związanych z “rytmem” natury. Pod przewodnictwem “mistrzów” (etnologów, ornitologów, botaników, starszych mieszkańców, zielarzy itp.), będzie zgłębiać rytuały i obrzędy związane z Ziemią i kalendarzem przyrodniczym – czterema porami roku. Praca będzie polegała na odnajdywaniu tych wątków w mitologiach, lokalnych legendach, ustnej tradycji związanych z bezpośrednio otaczającą naturą (drzewa, jezioro, zioła, zwierzęta, ptaki). W rezultacie warsztatów, powstanie swojego rodzaju artystyczna “Mapa Ziemi” zawierająca wiedzę zdobytą podczas projektu. Pracownie prowadzić będzie animatorka kultury – Ksenija Konopek, Marcin Siuchno – ornitolog i Iwona Zaborowska – instruktorka programów przedszkolnych.

- **Pracownia Tkania** oparta będzie na systematycznej, artystycznej pracy, której inspiracją będą bogate tradycje tkackie naszego regionu-tkanina dwuosnowowa oraz tzw. sejpaki.

Wielopokoleniowa grupa uczestników (mistrzami będą między innymi twórcy ludowi specjalizujący się w tkaninach litewskich, białoruskich) będzie wspólnie tworzyła, przez 365 dni jedną tkaninę, która stanie się bazą i scenografią do tzw. dzieła zbiorowego. Pracownia prowadzona będzie przez artystkę plastyczkę, tkaczkę – Urszulę Wasilewską.

- **Pracownia Głębokiej Pieśni** – odnosić się będzie do bardzo bogatej tradycji pieśni tego regionu – pieśni litewskich, białoruskich, żydowskich, Rosjan staroobrzędowców a także polskich. Pracownia prowadzić będzie warsztaty śpiewu (z poznawaniem technik śpiewu tradycyjnego, z warsztatami głosowymi) ale także prowadzona będzie praca badawcza i dokumentacyjna zbierająca dawne pieśni. Pracownia prowadzona będzie przez Wojciecha Szroedera – muzyka i reżysera teatralnego.

- **Pracownia Misteriów Dzieciństwa** – odwoływać się będzie do czasów dzieciństwa i zbierać pojęcia związane z matiecznikiem, domem i gniazdem (np. kołysanki, wyliczanki, bajki na dobranoc, zabawki, dziadkowie, piastunki, sekrety itd.). Zajmie się także doświadczeniem przekroczenia progu domu, wyjścia w świat i pierwszego zetknięcia z innością. Pracownia będzie miała charakter warsztatów teatralnych, a prowadzić ją będzie Bożena Szroeder – reżyserka teatrów dziecięcych.

- **Pracownia Maski** – będzie ważnym elementem pracy z innością. Nawiązywać będzie do starożytnych tradycji teatru greckiego, ale także i lokalnych tradycji bałtyjskich. Maski staną się elementem scenografii i kostiumu do przygotowywanego widowiska – dzieła zbiorowego. Pracownię prowadzić będzie artysta malarz, scenograf Wiesław Szumiński.

- **Pracownia Muzyki Miejsca** będzie programem opartym na poszukiwaniu nowego brzmienia Sutartines – tradycyjnych litewskich pieśni wielogłosowych z okolic Sejneńszczyzny. Ideą projektu będzie skomponowanie nowego brzmienia muzycznego w oparciu o tradycje pieśni. Zajęcia prowadzić będą zarówno specjaliści od muzyki tradycyjnej, etnomuzykologowie, jak i młodzi kompozytorzy i instrumentalni z Polski i Litwy. Program stanowić będą cykle warsztatów (instrumentalny, aranżacyjny, kompozycyjny, elektroakustyczny). Trzonem i główną składową zespołu Muzyki Miejsca będzie młodzież polska, litewska i Rosjanie staroobrzędowcy z okolic Sejn i Krasnogrudy. Pracownia prowadzona będzie przez muzyka -Michała Moniuszko.

- **Pracownię Złotego Runa (Archeologii Pamięci)** współtworzyć będzie młodzież licealna. Zajęcia i warsztaty to zbieranie opowieści o miejscu, spotkania ze świadkami dawnych czasów, rozmowy w rodzinach młodych ludzi, wspomnianie dawnego sąsiedztwa. Zebrane opowieści staną się treścią tzw. dzieła zbiorowego. Całość będzie zapisywana i dokumentowana. Pracownia prowadzona będzie przez Małgorzatę Sporek Czyżewską – artystkę i reżyserkę teatralną.

EDUKACJA MIĘDZYKULTUROWA – PROGRAMY DEDYKOWANE SZKOŁOM I UCZELNIOM. Rozszerzona oferta edukacyjna dotycząca nauczania o wielokulturowości, tradycjach sąsiedzkich regionów pogranicza skierowana do wszelkich instytucji oświatowych i kulturowych z całej Polski. Staże i lekcje dla szkół różnych szczebli na temat historii miejsca, wielowiekowych tradycji, mające charakter zintegrowanych warsztatów: regionalnych, etnograficznych, sztuki ludowej, pieśni tradycyjnej, a także spotkań z literaturą przywołującą pisarzy i poetów pogranicza, spotkań ze sztuką współczesną czy muzyką klasyczną. Do prowadzenia zajęć zaproszeni zostaną współpracujący od wielu lat artyści i instruktorzy z regionu z różnych środowisk kulturowych i narodowościowych.

INTEGRACJA LOKALNEGO ŚRODOWISKA. Kontynuacja rozpoczętego w 2014 roku programu „Sobota z niedzielą – biesiady sąsiedzkie w Krasnogrudzie”. Program dotyczy aktywizacji i integracji mieszkańców wiosek Gminy Sejny (polsko – litewskie wioski) skupionych wokół siedziby MCD. Główny cel zakłada spotkanie międzypokoleniowe

i wspólne działanie dzieci, młodzieży, osób dorosłych i starszych – seniorów. Zajęcia obejmują warsztaty rękodzielnicze dla dorosłych, spektakle i warsztaty teatralne dla dzieci, potańcówki.

Ponadto w 2015 roku planowane są:

SPOTKANIA LITERACKIE – „PIOSENKA O PORCELANIE”. W 2013 r. rozpoczął się nowy program Pogranicza obejmujący spotkania literackie w Kawiarni „Piosenka o porcelanie”. Nowy cykl ma charakter autorskich, prezentacji i dyskusji wokół książek z kręgu literatury, kultury i historii wielokulturowego dziedzictwa Europy Środkowowschodniej. Spotkania mają formę kawiarni literackiej, wzbogaconej o wprowadzenie w problematykę, czytanie fragmentów książek, projekcje filmowe, prezentacje muzyczne. W 2015 roku planowanych jest 10 spotkań.

SEJMIK LITERACKI” – zjazd tłumaczy z Polski i Litwy organizowany przez Litewski Związek Tłumaczy Literatury Pięknej oraz Pogranicze. W ramach spotkania odbywać się będą wykłady literackie, rozmowy i warsztaty prowadzone przez wybitnych twórców, tłumaczy, wydawców i znawców literatury z Litwy i Polski.

ZADUSZKI KRASNOGRUDZKIE I SEJNEŃSKIE. Spotkania wspólnotowe, organizowane już od kilkunastu lat, podczas których wspominani są mieszkańcy Sejn, Krasnogrudy, regionu. W trakcie spotkania prezentowane są fotografie, osoby zmarłe wspominają sąsiedzi, spotkaniu towarzyszy muzyka.

FERIE W POGRANICZU – cykl dwutygodniowych zajęć artystycznych, na które składają się „Poranki Filmowe” i „Poranki z Książką” a także warsztaty: animacji filmowej (prowadzenie - Daria Kopiec) muzyczne, sztuki, multimedialne oraz warsztaty cyrkowe (prowadzenie - Mieczysław Giedroyc). Całość kończy się uroczystym pokazem dla rodziców.

Opr. Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach